

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de gemeenteraad

informatiecentrum tel.
(070) 373 8020

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
Arbeidsvoorwaarden en de
sociale werkvoorziening

ons kenmerk
ECWGO/U201500446
Lbr: 15/016

datum
18 maart 2015

Samenvatting

Met deze ledenbrief informeert de VNG u over het overleg over de arbeidsvoorwaarden van deelnemers in de sociale werkvoorziening, en over het standpunt van de VNG daarin.

Vanaf 1 januari 2015 is de instroom van nieuwe deelnemers in de sociale werkvoorziening gestopt. De sociale werkvoorziening blijft in stand voor de deelnemers die voor 1 januari 2015 zijn ingestroomd.

De VNG en de vakbonden hebben verkend of het mogelijk is om nieuwe arbeidsvoorwaardenafspraken te maken voor de huidige deelnemers in de sociale werkvoorziening, waarvan de cao op 1 januari 2014 af liep. Het gesprek heeft niet geleid tot nieuwe afspraken over arbeidsvoorwaarden.

De VNG heeft de vakbonden aangeboden om afspraken te maken over de continuïteit van de sociale werkvoorziening voor de huidige deelnemers en over werkzekerheid, maar tegelijk gemeld geen ruimte meer te zien voor loonontwikkeling. Nu niet, maar ook in de toekomst niet. Ook de vakbonden willen afspraken maken over werkzekerheid. Ze hebben echter gemeld niet te willen overleggen met de VNG als de VNG geen loonafspraken wil maken. Op 19 maart besloten de vakbonden of zij actie gaan voeren.

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8020	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft Arbeidsvoorwaarden en de sociale werkvoorziening	ons kenmerk ECWGO/U201500446 Lbr:15/016	datum 18 maart 2015

Geacht college en gemeenteraad,

1. Inleiding

De VNG heeft op 26 februari jongstleden een gesprek gevoerd met FNV Overheid en CNV Overheid. In dit gesprek hebben de VNG en de vakbonden verkend of er ruimte is voor overleg over nieuwe arbeidsvoorwaarden voor deelnemers in de sociale werkvoorziening. De VNG wilde afspraken maken over de continuïteit van de sociale werkvoorziening, maar ziet geen ruimte voor een loonontwikkeling, ook niet in de toekomst. De vakbonden willen alleen over de continuering van de cao en werkzekerheid overleggen als de VNG ook bereid is een loonsverhoging af te spreken voor alle deelnemers aan de SW. Het verkennend gesprek heeft niet geleid tot nieuwe afspraken.

In deze ledenbrief geeft de VNG haar standpunt over de arbeidsvoorwaarden bij de sociale werkvoorziening.

In paragraaf 2 staat een samenvatting van het overleg tussen de VNG en de vakbonden. Paragraaf 3 gaat in op de positie van de sociale werkvoorziening, de invoering van de Participatiewet en de financiële gevolgen daarvan voor gemeenten. In paragraaf 4 staat welke arbeidsvoorwaardelijke afspraken de VNG wil maken. Ten slotte staat in paragraaf 5 wat de volgende stappen zijn.

Op 19 maart beslissen de vakbonden definitief of zij willen overleggen of actievoeren. Ze hebben al gemeld dat zij actie gaan voeren als de VNG geen loonsverhoging wil afspreken.

2. Overleg over arbeidsvoorwaarden sociale werkvoorziening

De VNG heeft op 26 februari jongstleden een gesprek gevoerd met FNV Overheid en CNV Overheid. In dit gesprek wilden de VNG en de vakbonden vaststellen of er ruimte is voor overleg over nieuwe arbeidsvoorwaarden voor deelnemers in de sociale werkvoorziening. De arbeidsvoorwaarden voor deelnemers in de sociale werkvoorziening staan nu in de Cao SW. De laatste Cao SW liep af op 1 januari 2014.

De VNG heeft de vakbonden aangeboden om afspraken te maken over de inzetbaarheid en werkzekerheid van de huidige deelnemers in de sociale werkvoorziening. Met deze afspraken wil de VNG bevorderen dat de arbeidsvoorwaarden de twee voornaamste doelen van de sociale werkvoorziening ondersteunen: bevordering van aansluiting bij de reguliere arbeidsmarkt en waar dat niet mogelijk is het bieden van werkzekerheid.

In het verkennend gesprek op 26 februari bleek dat de VNG en de vakbonden zich in deze uitgangspunten kunnen vinden en dat daarover in principe afspraken mogelijk zijn. De vakbonden willen daar echter alleen over overleggen, als de VNG bereid is om daarnaast ook een loonsverhoging af te spreken voor alle deelnemers aan de SW. De VNG wil het huidige niveau van arbeidsvoorwaarden borgen, met respectering van het wettelijke minimumloon als absolute bodem. De VNG ziet echter geen ruimte voor verdere loonsverhogingen.

De vakbonden besluiten 19 maart a.s. over het vervolg, maar hebben al gemeld dat zij hoogstwaarschijnlijk actie gaan voeren.

Hoezeer de VNG dit ook betreurt, het verandert het standpunt van de VNG niet. De continuïteit van de sociale werkvoorziening is in het belang van de deelnemers. Door de steeds stijgende kosten van de voorziening staat die continuïteit op veel plekken onder druk. Afspraken over inzetbaarheid en werkzekerheid kunnen die druk verminderen. Afspraken over een loonsverhoging zou die druk weer vergroten. De VNG vindt dat onverantwoord. De VNG blijft de vakbonden uitnodigen voor overleg over de arbeidsvoorwaarden voor deelnemers in de sociale werkvoorziening.

3. Sociale werkvoorziening en Participatiewet

Sociale werkvoorziening

Doel van de sociale werkvoorziening is mensen met een arbeidsbeperking een kans op werk te bieden. Tot 1 januari 2015 moesten gemeenten mensen met een indicatie sociale werkvoorziening een werkplek geven bij een sociale werkvoorziening. Mensen met een arbeidsovereenkomst bij een sociale werkvoorziening vallen onder de Cao SW. Op dit moment zijn er ongeveer 100 duizend deelnemers in de sociale werkvoorziening. Vanaf 1 januari 2015 is de instroom van nieuwe deelnemers in de sociale werkvoorziening afgesloten. Mensen die een

indicatie sociale werkvoorziening hebben en op de wachtlijst staan voor een werkplek, en mensen die voorheen in aanmerking zouden komen voor een indicatie, vallen vanaf 1 januari onder de Participatiewet.

Participatiewet

De Participatiewet is op 1 januari 2015 in werking getreden. Iedereen met een afstand tot de arbeidsmarkt, met of zonder arbeidsbeperking, valt vanaf die datum onder de Participatiewet. De Participatiewet komt in de plaats van de Wet werk en bijstand, de Wet sociale werkvoorziening en de Wajong. Sommige groepen, zoals de huidige deelnemers in de sociale werkvoorziening, behouden de huidige rechten.

De gemeente voert de Participatiewet uit en is verantwoordelijk voor de uitkeringen en voor begeleiding naar werk.

In Nederland vallen ongeveer 700 duizend mensen onder de Participatiewet. Hiervan hebben ongeveer 460 duizend mensen een bijstandsuitkering en ontvangen ongeveer 235 duizend mensen een Wajong-uitkering. De huidige 100 duizend deelnemers in de sociale werkvoorziening houden de huidige rechten; zij blijven vallen onder de oude Wet sociale werkvoorziening. Maar ze zijn wel onderdeel van de brede groep van de Participatiewet: mensen voor wie de gemeente moet zorgen voor kansen op werk.

Financiële gevolgen Participatiewet

De sociale werkvoorziening is er om mensen met een arbeidsbeperking kansen op werk te bieden. Omdat deze mensen minder verdien capaciteit hebben dan mensen zonder arbeidsbeperking, leveren de meeste sociale werkvoorzieningen geen concurrerende producten of diensten. De voorzieningen worden daarom gefinancierd met een rijkssubsidie, en omdat die subsidies steeds minder de kosten dekken, vullen gemeenten de tekorten aan.

Hoewel onder de Participatiewet de sociale werkvoorzieningen voor de huidige deelnemers blijven bestaan, heeft de Participatiewet wel gevolgen voor de financiering. Het budget voor gemeenten voor de gehele doelgroep van de Participatiewet (het macrobudget) neemt af, en daarmee neemt ook het budget voor gemeenten voor de sociale werkvoorziening af.

In 2014 bedroeg de rijkssubsidie voor de sociale werkvoorzieningen € 2,4 miljard voor 100 duizend deelnemers die samen 90 duizend fte bezetten. Omdat er vanaf 1 januari 2015 geen instroom in de sociale werkvoorziening is, neemt het aantal deelnemers de komende jaren af. De subsidies nemen echter sneller af. In 2019 is het totaal aan subsidies € 2 miljard, voor naar schatting ruim 66 duizend fte. Teruggerekend naar fte's daalt de subsidie tussen 2014 en 2019 van € 26.465 naar € 24.759 per fte.

In 2013 al hadden de SW-bedrijven een negatief resultaat van € 103 miljoen. Omdat alleen al de

totale loonkosten in de sociale werkvoorzieningen (€2,47 miljard in 2014) hoger liggen dan de subsidies (€2,4 miljard in 2014), dragen de loonkosten in belangrijke mate mee aan de tekorten. Hierdoor moeten gemeenten steeds meer bijleggen om de sociale werkvoorzieningen in stand te houden.

4. Wat wil de VNG

Investeren in inzetbaarheid en werkzekerheid

Mensen die nu deelnemen aan de sociale werkvoorziening, houden het recht op deelname. Gemeenten zijn en voelen zich verantwoordelijk voor deze voorziening en voor de deelnemers daarin. De VNG vindt het belangrijk dat deelnemers in de sociale werkvoorziening ook de zekerheid genieten waar zij recht op hebben. De VNG wil daarom graag met de vakbonden arbeidsvoorwaardelijke afspraken maken die die zekerheid borgen.

Tegelijk wil de VNG met de vakbonden praten over manieren om de doorstroom naar reguliere arbeid te bevorderen. Voor mensen die de mogelijkheid in zich hebben, zijn er afspraken in de cao die dat belemmeren.

De VNG wil dus afspraken maken over een bredere inzetbaarheid en over borging van de werkzekerheid voor deelnemers in de sociale werkvoorziening. Het doel van de sociale werkvoorziening is om een beperkte groep mensen met een arbeidsbeperking werk te bieden. Waar mogelijk buiten de voorziening, waar nodig daar binnen. De arbeidsvoorwaarden voor deelnemers aan de sociale werkvoorziening moeten dat doel ondersteunen. Het is in belang van zowel aanbieders als deelnemers in de sociale werkvoorziening om de weeffouten in de huidige cao te herstellen.

Geen loonontwikkeling

De VNG acht een cao-afpraak over verdere loonontwikkeling niet mogelijk. Een cao-loonafpraak staat altijd in verhouding tot de financiële mogelijkheden van een werkorganisatie. De huidige Cao SW regelt de arbeidsvoorwaarden van deelnemers aan een sociale werkvoorziening, niet van werknemers bij een concurrerend bedrijf. Het is onzeker of aanbieders van de sociale werkvoorzieningen een loonsverhoging kunnen terugverdienen; als dat niet het geval is moeten gemeenten nog meer geld bijleggen dan ze nu doen.

Als gemeenten nog meer geld zouden bijleggen bij de sociale werkvoorzieningen, zou dat ten koste gaan van de andere 700 duizend mensen die onder de Participatiewet vallen.

De VNG ziet noch nu noch in de toekomst ruimte voor een loonontwikkeling. De VNG wil met de vakbonden afspreken dat de deelnemers op het huidige loonniveau blijven. Wat betekent dit voor de deelnemers? Deelnemers die het minimumloon verdienen, lopen mee in de ontwikkeling van het minimumloon. De overheid past de bedragen van het minimumloon twee maal per jaar aan de

ontwikkeling van de gemiddelde cao-lonen in Nederland aan. Deelnemers die nu meer dan het minimumloon verdienen, bewegen zich op termijn naar het minimumloon. Voor de goede orde: zowel de wet als de huidige cao garanderen dat een deelnemer nooit onder het minimumloon komt. De huidige arbeidsvoorwaarden, inclusief pensioen, blijven gehandhaafd.

Modernisering arbeidsvoorwaarden

De huidige deelnemers aan de sociale werkvoorzieningen houden het recht op deelname en het recht op het huidige niveau van arbeidsvoorwaarden. De VNG vindt dat afspraken met de vakbonden over de borging van die rechten moeten gaan.

De VNG wil daarom ook met de vakbonden in gesprek over een andere manier om de huidige arbeidsvoorwaarden te borgen, al of niet in een nieuwe, gemoderniseerde cao. Overleg over de pensioenregeling en over de technische uitwerking en de naleving van de arbeidsvoorwaarden blijft uiteraard ook nodig.

5. Hoe verder

De VNG hoopt dat de vakbonden bereid zijn om overleg te voeren over de verbreding van de inzetbaarheid en over de versterking van de werkzekerheid van deelnemers aan de sociale werkvoorziening. De vakbonden hebben echter gemeld dat zij hoogstwaarschijnlijk acties gaan voeren. Zij laten na 19 maart weten of ze bereid zijn tot overleg of dat ze actie gaan voeren en welke vorm die acties zullen krijgen.

De VNG zou het betreuren als de vakbonden zouden besluiten tot acties. Naar de mening van de VNG is het in het belang van de deelnemers in de sociale werkvoorziening dat er goede afspraken komen over inzetbaarheid en werkzekerheid en zijn er voldoende raakvlakken in de visies van de VNG en de vakbonden daarop. Als de vakbonden de weg van de acties zouden kiezen, zouden ze de kans op betere werkzekerheid inruilen voor een valse hoop op een hoger inkomen.

Gemeenten zijn niet alleen verantwoordelijk voor de 100 duizend mensen in de sociale werkvoorziening, maar ook voor de overige 700 duizend mensen die onder de Participatiewet vallen. Gemeenten spelen een belangrijke rol bij het begeleiden van deze mensen naar werk door hun talenten op een passende manier in te zetten. De VNG wil toe naar een integrale visie en aanpak voor de arbeidsdeelname van de hele doelgroep van de Participatiewet. Uitgangspunten daarbij moeten zijn: zo min mogelijk (wettelijke en financiële) schotten tussen de verschillende doelgroepen, nadruk op arbeidsdeelname en een daarbij passende beloning.

De VNG wil deze brede visie ontwikkelen in overleg met alle betrokken overheidslagen, met werkgevers in de markt en met de vakbonden. De VNG nodigt de vakbonden daarom ook uit om na te denken over niet alleen de financiële positie van medewerkers in de sociale werkvoorziening maar over arbeidsmarktkansen voor alle mensen onder de Participatiewet.

Hoogachtend,
Kamer Gesubsidieerde Arbeid van het College voor Arbeidszaken van de VNG

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'S. Pijpstra', with a long horizontal flourish extending to the left.

mw. mr. S. Pijpstra,
secretaris

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.